

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 753/2020
04.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Добриле Страјина и Марине Милановић чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Горан Зечевић, адвокат из ... и тужиле ГГ из ... чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против туженог Фабрика котрљајућих лежајева и кардана „ФКЛ“ ДОО Темерин, из Темерина, кога заступа Милош Срећковић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизијама тужиле ГГ и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду број Гж1 953/19 од 28.10.2019. године, у седници већа одржаној 04.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду број Гж1 953/19 од 28.10.2019. године дела става првог изреке којим је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1606/2018 од 18.12.2018.године и делимично усвојен тужбени захтев тужиле ГГ, ставу трећем и четвртом изреке.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебним ревизијама тужиле и туженог изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 953/19 од 28.10.2019. године – дела става првог изреке, којим је одбијена жалба тужиле и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1606/2018 од 18.12.2018.године у односу на тужилу и дела става другог изреке, којим је одбијена жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1606/2018 од 18.12.2018.године.

ОДБАЦУЈУ СЕ као недозвољене ревизије тужиле и туженог изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 953/19 од 28.10.2019. године – дела става првог изреке, којим је одбијена жалба тужиле и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1606/2018 од 18.12.2018.године у односу на тужилу и дела става другог изреке, којим је одбијена жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1606/2018 од 18.12.2018.године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова ревизијског поступка, као неосновани.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду број ПП 1606/2018 од 18.12.2018. године, ставом првим изреке, непресуђени део тужбеног захтева је делимично усвајен. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима исплати разлику одговарајуће зараде и разлику увећане зараде за рад у сменама, за период од 05.05.2012. године до 30.04.2013. године и то тужиоцу АА износ од 126.485,39 динара на име главнице са законском затезном каматом почев од 01.12.2016. године и износ од 78.199,76 динара на име законске затезне камате обрачунате до 30.11.2016. године, тужиоцу ББ износ од 115.826,80 динара на име главнице са законском затезном каматом почев од 01.12.2016. године и износ од 67.295,90 динара на име законске затезне камате обрачунате до 30.11.2016. године и тужиоцу ВВ износ од 138.156,65 динара на име главнице са законском затезном каматом почев од 01.12.2016. године и износ од 85.837,21 динар на име законске затезне камате обрачунате до 30.11.2016. године, као и да за рачун тужилаца на наведене износе разлике зараде уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање Републичком фонду за ПИО Филијала Нови Сад и Републичком фонду за здравствено осигурање Филијала Нови Сад. Ставом трећим изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужилаца АА, ББ и ВВ, којим су тражили да се тужени обавезе да на износе законске затезне камате обрачунате од доспелости дана 30.11.2016. године исплати законску затезну камату почев од 01.12.2016. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ГГ којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде штете по основу разлике неисплаћене зараде до одговарајуће зараде која јој припада по закону, општем акту и уговору о раду, у периоду од 01.07.2009. године до 31.12.2013. године, исплати по основу неисплаћених разлика зараде на име главног дуга износ од 916.086,03 динара са обрачуном законском затезном каматом на главни дуг почев од 01.08.2015. године до коначне исплате и доспелу законску затезну камату обрачунату на главни дуг у периоду од 01.07.2009. године до 31.07.2015. године у износу од 560.054,11 динара. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље преко правноснажно досуђеног износа од 4.790,73 динара на име разлике између исплаћене припадајуће зараде по основу увећања за рад у сменама па до траженог износа од 16.062,37 динара за период од 01.07.2009. године до 31.12.2013. године, као и у делу захтева за исплату законске затезне камате преко досуђеног износа од 4.051,96 динара па до траженог износа од 12.136,24 динара, као и захтев да за тужиљу на горе наведене износе за наведени временски период тужени уплати припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима АА, ББ и ВВ накнади трошкове поступка у укупном износу од 440.800,00 динара. Тужиља ГГ и тужени у односу на ову тужиљу сами сnose своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суд у Новом Саду Гж1 953/19 од 28.10.2019. године, ставом првим изреке, делимично је усвојена жалба тужиље ГГ па је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду ПП 1606/2018 од 18.12.2018. године тако што је обавезан тужени да тужиљи на име разлике неисплаћене зараде до одговарајуће зараде која јој припада по закону, општем акту и уговору о раду, за период од 01.01.2011. године до 31.12.2013. године исплати по основу главног дуга износ од 615.235,39 динара са законском затезном каматом почев од 01.08.2015. године до исплате и доспелу законску затезну камату обрачунату на главни дуг за период од 11.02.2011. године до 31.07.2015. године у износу од 306.000,57 динара, као и да за рачун тужиље на напред досуђени износ главнице уплати припадајуће доприносе за обавезно

социјално осигурање, те јој накнади трошкове поступка у износу од 225.195,00 динара, док је у преосталом делу жалба тужиле одбијена и наведена пресуда у преосталом одбијајућем делу у односу на тужилу потврђена. Ставом другим изреке, жалба туженог је делимично усвајена па је наведена пресуда преиначена тако што је одбијен захтев тужилаца АА, ББ и ВВ за накнаду трошкова поступка преко износ од 366.480,00 динара, док је у преосталом делу жалба туженог одбијена и наведена пресуда у преосталом усвајајућем делу потврђена. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужилу ГГ накнади трошкова жалбеног поступка у износу од 85.850,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде ревизију су благовремено изјавили тужилу и тужени због погрешне примене материјалног права, с позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилу је поднела одговор на ревизију.

Одлучујући о ревизији туженог у односу на преиначујући део одлуке из става првог изреке побијане пресуде, на основу члана 403. став 2. тачка 2. и 408. ЗПП (Службени гласник РС 72/11...87/18), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Другостепени је суд због потребе употпуњавања чињеничног стања а обзиром да је првостепена пресуда једном била укинута, у смислу члана 383. став 4. ЗПП отворио расправу те утврдио да је тужилу ГГ обављала послове ..., да је спорном периоду радила у сменама и то у две смене. Послови „...“, на који је тужилу била распоређена и које послове је обављала у спорном периоду, према платном списку туженог, је разврстан у IV групу послова, за које је предвиђено средње стручно образовање у трајању од четири године или више, IV ССС, са најнижим коефицијентом 1,60.

У спорном периоду код туженог је био у примени Колективни уговор из маја 2010. године који се примењивао све до 24.12.2013. године.

За време важења Колективног уговора туженог из 2010. године, закључен је посебан – Грански колективни уговор за металску индустрију Србије који је ступио на снагу 19.02.2012. године и примењивао се на туженог почев од ступања на снагу Одлуке Министарства рада и социјалне политике о примени овог колективног уговора на све послодавце који обављају ову делатност, односно почетка маја 2012. године, те је био на снази до 30.04.2013. године. У периоду од 15.09.2012. године до 30.04.2013. године тужени није примењивао Грански Колективни уговор за металску индустрију Србије, па самим тим у складу са овим Гранским Колективним уговором није ни вршио обрачун и исплату зарада тужиоцима као ни увећану зараду за рад у сменама.

Одредбама Гранског колективног уговора за металску индустрију Србије је прописано да се примењује на све запослене код послодаваца, те да се непосредно

примењује на делатности металског комплекса, са прилогом о класификацији делатности. Такође је прописано да су учесници овог колективног уговора код послодаваца код којих је организован синдикат обавезни да у складу са његовим одредбама закључе колективни уговор или изврше измене и допуне свог колективног уговора ради усклађивања са одредбама закона и Гранског колективног уговора. Послодавци и чланови Уније послодаваца Србије код којих ниједан синдикат не испуњава услове репрезентативности или синдикати који нису закључили споразум о удруживању, или ако учесници у колективном преговарању не постигну сагласност закључивања колективног уговора, дужни су да донесу општи акт, или изврше измене и допуне постојећег општег акта ради усклађивања са одредбама закона и Гранског колективног уговора, те са запосленима закључе уговоре о раду или их ускладе са одредбама Гранског колективног уговора. Дакле, тужени је имао обавезу да општим актом за време важења Гранског колективног уговора утврди коефицијенте за свако радно место у складу са својим Правилником о организацији и систематизацији послова, те постојећи коефицијенте за карактеристичне врсте послова из Гранског колективног уговора, а посебно најниже коефицијенте за одговарајуће карактеристичне послове по сложености и стручности. Тужени није извршио ову своју обавезу сагласно одредбама Гранског колективног уговора.

Чланом 56. Колективног уговора туженог из 2010. године прописано је да се основна зарада одређује по основу услова утврђених Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог за стандардни учинак и пуно радно време. Основне зараде, као и најнижи коефицијенти, у платном систему туженог прописане су у члану 58. Колективног уговора туженог и одређене су за сваку групу типичних послова, те исказане у бодовима чија се динарска вредност се одређује месечно, зависно од резултата и успешности пословања туженог у месецу за који се исплата зараде врши. У платном сиситему туженог, сви послови по сложености, одговорности и условима рада, разврстани су у 11 група типичних послова. За сваку групу типичних послова одређен је најнижи коефицијент и основна зарада чији је почетни број бодова одређен по броју бодова за ту групу посла. За сваку групу типичних послова поред основне зараде утврђен је и варијабилни део зараде у виду распона могућих бодова, које послодавац може да одреди запосленом на основу оцене послодавца о укупним месечним резултатима рада и односу запосленог према раду. Послодавац може одредити месечну зараду запосленом и већу од максималног броја бодова прописаних за типичну групу послова којима припадају послови на којима је запослени распоређен у случају остваривања изузетних резултата запосленог на раду. У свакој групи типичних послова су за одређене послове наведени најнижа захтевана врста и степен стручне спреме, најнижи коефицијент, почетни број бодова за сваку групу послова и варијабилни део стартне зараде, односно распон могућих бодова које послодавац може да одреди запосленом.

Чланом 60. Колективног уговора туженог прописано је да запослени има право на увећану зараду и за рад у сменама ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде у висини од 26% од основице. Основицу за обрачун увећане зараде чини основна односно стартна зарада утврђена уговором о раду.

Тужени је тужиољи за цео спорни период обрачунавао и исплаћивао зараду за сменски рад, али само за зараду за рад у другој смени.

На основу налаза и мишљења судског вештака економске струке утврђена је за спорни период висина разлике између обрачунате и исплаћене увећане зараде, те припадајуће увећане зараде за рад у сменама, спрам уговора о раду и Колективног уговора туженог за сваког од тужилаца, као и висина неисплаћене разлике када се обрачун припадајућег увећања врши у складу са Посебним колективним уговором за Металску индустрију Србије, који је важио у спорном периоду.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно је другостепени суд преиначио првостепену пресуду у одбијајућем делу у односу на тужилу ГГ и обавезао туженог да тужилци на име разлике неисплаћене зараде до одговарајуће зараде за период од 01.11.2011. године до 31.12.2013. године исплати износ од 615.235,39 динара са законском затезном каматом као и доспелу затезну камату обрачунату на главни дуг за период од 11.02.2011. године до 31.07.2015. године у износу од 306.057,00 динара.

Наиме, за послове које је обављала тужилца – „...“ ПКУ туженог прописан је већи број бодова (послови ... свстрани су у IV групу послова и одређен број бодова од 525 и коефицијент посла од 1,94) који коефицијент је већи од коефицијента прописаног Гранским колективним уговором а који износи 1,75. Имајући у виду да је у конкретном случају за тужилцу повољнија примена појединачног колективног уговора туженог у односу на коефицијент посла прописан Гранским колективним уговором, тужени у обавези да тужилци за период почев од 01.01.2011. године до 31.12.2013. године, за који период њен захтев није застарео, исплати одговарајућу зараду у висини коефицијента посла од 1,94 по ПКУ.

Врховни касациони суд сматра да се ревизијом туженог неосновано указује да је побијана пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

Према члану 256. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05) општи и посебан колективни уговор непосредно се примењују и обавезују све послодавце који су у време закључивања колективног уговора чланови удружења послодаваца – учесника колективног уговора (став 1.). Чланом 257. истог закона је прописано да министар може да одлучи да се колективни уговор или поједине његове одредбе примењују и на послодавце који нису чланови удружења послодаваца – учесника колективног уговора (став 1.). Чланом 258. истог закона је прописано да министар може на захтев послодавца или удружења послодаваца да одлучи да се колективни уговор из члана 257. овог закона у делу који се односи на зараде и накнаде зараде не примењује на поједине послодавце или удружења послодаваца (став 1.). Послодавац односно удружење послодаваца, могу да поднесу захтев за изузимање од примене колективног уговора са проширеним дејством ако због финансијско-пословних резултата нису у могућности да примене колективни уговор (став 2.). Уз захтев из става 2. овог члана послодавац и удружење послодаваца су дужни да доставе доказ о разлозима за изузимање од примене колективних уговора са проширеним дејством (став 3.). Одлуку о изузимању од примене колективног уговора министар доноси по прибављеном мишљењу Социјално –економског савета (члан 259.).

Из ових законских одредаба произилази закључак да је Грански колективни уговор у конкретној ситуацији морао бити непосредно примењен, јер тужени није ускладио одредбе свог колективног уговора са њим, па запослени не може да трпи штетне последице, а да послодавац извлачи корист из чињенице да појединачни

колективни уговор није усклађен са посебним (гранским) који хијерархијски има већу правну снагу.

На основу налаза вештака економске струке (тужени није имао примедби на обрачунски део налаза и мишљења) утврђена је разлика у спорном периоду која је настала тако што је тужени зараду за прековремени рад у спорном периоду обрачунао и исплатио према важећем колективном уговору и уговору о раду, а који је у мањем износу у односу на то да је у том периоду применио посебан - грански колективни уговор. Правилно је вештак коефицијент за обрачун зараде одређивао тако што је прво утврдио која стручна спрема је предвиђена за послове тужиље у Колективном уговору туженог и на основу те предвиђене стручне спреме је узимао коефицијент из Гранског КУ који одговара стручној спремности која је предвиђена за послове које је обављала тужиља. Основица за увећану зараду по основу сменског рада је била минимална зарада помножена коефицијентом сложености послова и радних задатака из табеле Гранског КУ према специјалним пословима и радним задацима. Стога се не може прихватити навод ревизије да је вештак неправилно поступио што је комбиновао одредбе КУ послодавца са одредбама Гранског КУ и да је вештак морао да утврди стварну стручну спрему и стварну сложеност послова који тужиоци обављају, а за шта му је недостајало стручно знање. Ревидент, такође, понавља наводе изнете у жалби о којима се другостепени суд изјаснио, а који се односи на обавезну примену одредбе става 3. члана 25а Закона о приватизацији. Наиме, првостепени суд је утврдио да тужени у поступку није доказао када је извршена промена власништва капитала. Моменат окончања поступка приватизације је питање везано за испуњења обавеза купца по основу уговора и независно је од момента промене власништва капитала. Агенција за приватизацију је дописом од 30.03.2015. године обавестила туженог да су рокови за испуњење уговорних обавеза истекли, те да Агенција нема даљих законских и уговорних овлашћења и надлежности у смислу обављања послова контроле извршења уговора.

Како ни остали ревизијски наводи нису основани, Врховни касациони суд је ревизију туженог против преиначујућег дела става првог изреке другостепене пресуде, одбио као неосновану на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Одлука о трошковима другостепеног поступка из трећег и четвртог става изреке побијане пресуде донета је у складу са законом, па је ревизија туженог одбијена као неоснована и одлучено као у ставу првом изреке.

У погледу одлуке другостепеног суда у делу којим су одбијене као неосноване жалбе тужиље и туженог, а поводом захтева тужиље и туженог да се о ревизији одлучује као посебној, Врховни касациони суд је у границама својих овлашћења на основу члана 404. Закона о парничном поступку оценио да ревизије тужиље и туженог нису дозвољене ради уједначавања судске праксе и потребе новог тумачења права имајући у виду правне ставове изражене у одлукама овог суда.

Наиме, у овом делу побијана пресуда је у складу са правним схватањима израженим кроз одлуке Врховног касационог суда у којима је одлучивано о истоветним захтевима тужилаца са истим или сличним правним основама због чега у конкретном случају не постоји потреба за уједначавањем судске праксе или новог тумачења права.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11...87/18), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене одлуке која не би могла да се побија ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити првна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија). Ставом 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

Наиме, тужиоци су у овој парници тражили су исплату разлике између исплаћене и одговарајуће зараде и разлику одговарајуће увећане зараде за рад у сменама. У погледу правног питања шта се сматра радом у сменама је уједначена судска пракса на начин како је то одлучено у побијаној пресуди, па нема потребе за усаглашавањем судске праксе или новим тумачењем права.

Како на основу изнетог произилази да у конкретном случају нису испуњени услови из члана 404. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да у овом делу ревизија није дозвољена, из ког разлога је одлучено као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у овом делу у смислу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да ревизије нису дозвољене.

Наиме, одредбом члана 403. став 3. Закона о парничном поступку, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба ради наплате неисплаћеног дела зараде и зараде по основу увећања за рад сменама поднета је 27.02.2014. године, а вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде у односу на сваког од тужилаца посебно очигледно не прелази износ од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, то је Врховни касациони суд нашао да су ревизије недозвољене, применом члана 403. став 3. Закона о парничном поступку, па је на основу члана 413. Закона о парничном поступку одбацио ревизију у преосталом делу и одлучио као у ставу трећем изреке.

Одбијен је као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова ревизијског поступка -трошкови састава одговора на ревизију, обзиром да одговор на ревизију није обавезан ни нужан у поступку по овом правном леку, у смислу члана 154 ЗПП, због чега је одлучено као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић